

Andmekaitse Inspeksioon
Tatari 39
Tallinn 10134

Sotsiaalministeerium
Reg kood. 70001952
Suur-Ameerika 1
Tallinn 10122
(taotluse esitaja)

TAOTLUS ISIKUANDMETE TÖÖTLEMISEKS TEADUSUURINGUS

Juhindudes isikuandmete kaitse seaduse (IKS) paragrahvis 6 sätestatust palun kooskõlastada

Uuringu pealkiri	Uuring leibkondliku elatusmiinimumi määramise meetodika väljatöötamiseks
Kas poliitika kujundamise uuring (IKS § 6 lg 5) või	Jah
uuring hõlmab eriliigilisi isikuandmeid ja puudub valdkondlik eetikakomitee (IKS § 6 lg 4)	
<i>Palume eelmise kahe lahtri puhul valida üks vastavalt õiguslikule alusele, v.a olukorras, kui poliitika kujundamise uuringu puhul puudub valdkondlik eetikakomitee. Kui poliitika kujundamise uuringus töödeldakse eriliiki isikuandmeid, siis täita ka eetikakomitee otsuse lahter.</i>	
Kas isikuandmete töötleja on määranud andmekaitse spetsialisti (sh tema nimi ja kontaktandmed)?	Jah
Kas on olemas eetikakomitee otsus ¹ ? <i>Kooskõlastuse olemasolul lisada see taotlusele.</i>	Jah, taotlusele on lisatud Sotsiaalministeeriumi sotsiaalteaduslike rakendusuringute eetikakomitee protokoll.
Kas osa uuringust toimub andmesubjekti nõusoleku alusel? <i>Kui jah, siis palume taotlusele lisada nõusoleku vorm või selle kavand ning küsimustik või selle kavand.</i>	Jah

1. Vastutava töötleja üldandmed ²	
1.1. Vastutava töötleja nimi, registrikood, aadress ja kontaktandmed (sh kontaktisik) <i>analoogne registrikandega, kontaktisiku e-post, telefon</i>	Sotsiaalministeerium Reg kood: 70001952, Aadress: Suur-Ameerika 1, 10122 Tallinn Kontakt: Kati Nõlvak, majandusliku toimetuleku juht, kati.nolvak@sm.ee, 58045973
1.2. Isikuandmete töötlemiskoha aadress (kui erineb registriandmetest) <i>maja, tänav, asula/linn, maakond, postiindeks</i>	

¹ IKS § 6 lg 4 - kui uuringus töödeldakse eriliiki isikuandmeid, on vajalik ka eetikakomitee kooskõlastus.

² Vastutav töötleja on uuringu läbiviija (tellija). Juhul, kui vastutav töötleja kasutab uuringu läbiviimisel teisi isikuid ja asutusi, siis on need teised isikud ja asutused volitatud töötlejad.

2. Volitatud töötleja üldandmed³	
2.1. Volitatud töötleja nimi, registrikood, aadress ja kontaktandmed (sh kontaktisik) <i>Aadress analoogne registrikandega, kontaktisiku e-post ja telefoninumber</i>	Eesti Rakendusuuringute Keskus Centar OÜ Reg kood: 11343217 Aadress: Rävala 11-8, 10143 Tallinn Kontaktisik: Epp Kallaste, e-post: epp.kallaste@centar.ee , tel. 56667440
2.2. Isikuandmete töötlemiskoha aadress (kui erineb registriandmetest) <i>maja, tänav, asula/linn, maakond, postiindeks</i>	

2. Volitatud töötleja üldandmed	
2.1. Volitatud töötleja nimi, registrikood, aadress ja kontaktandmed (sh kontaktisik) <i>Aadress analoogne registrikandega, kontaktisiku e-post ja telefoninumber</i>	Statistikaamet Reg kood: 70000332 Aadress: Tatari tn 51, 10134, Tallinn Kontaktisik: Ilona Reiljan +3726259390 ilona.reiljan@stat.ee
2.2. Isikuandmete töötlemiskoha aadress (kui erineb registriandmetest) <i>maja, tänav, asula/linn, maakond, postiindeks</i>	

2. Volitatud töötleja üldandmed	
2.1. Volitatud töötleja nimi, registrikood, aadress ja kontaktandmed (sh kontaktisik) <i>Aadress analoogne registrikandega, kontaktisiku e-post ja telefoninumber</i>	Sotsiaalkindlustusamet Reg kood: 70001975 Aadress: Paldiski mnt 80, 15092 Tallinn Kontaktisik: Sven Veskiäär, tel. 58534143, Sven.Veskiarv@sotsiaalkindlustusamet.ee
2.2. Isikuandmete töötlemiskoha aadress (kui erineb registriandmetest) <i>maja, tänav, asula/linn, maakond, postiindeks</i>	

3. Mis on teadusuuringu läbiviimise õiguslik alus? <i>Nimetage õigusakt, mis annab Teile õiguse teadusuuringut läbi viia. Ei piisa viitest IKS § 6-le. Poliitikakujundamise eesmärgil läbiviidava uuringu puhul tuua välja volitusnorm, millest nähtub, et asutus on selle valdkonna eest vastutav. Akadeemilise uuringu korral võib see olla näiteks Teadus- ja arendustegevuse korralduse seadus või teadus- ja arendusprojekti avamise otsus, leping vms.</i>	<p>Sotsiaalministeeriumi teadus- ja arendusteenuse erandit kohaldava avaliku konkursiga tulemusena sõlmiti leping teadusuuringu tegemiseks Eesti Rakendusuuringute Keskusega Centar (töövõtuleping nr 1.8-2/2538-1).</p> <p>Sotsiaalministeeriumi valitsemisalas kuulub Vabariigi Valitsuse seaduse §67 järgi sotsiaalse turvalisuse, sotsiaalhoolekande ning pensionisüsteemi kavandamine ja korraldamine ja puudega inimeste elukvaliteedi edendamine.</p> <p>Sotsiaalministeeriumi põhimääruse järgi on hüvitiste ja pensionipoliitika osakonna põhiülesanne kavandada ja koordineerida sotsiaalmajandusliku toimetuleku ja pensionipoliitikat ning korraldada selle</p>
--	---

³ Volitatud töötlejate loetelu peab olema ammendav ehk kõik volitatud töötlejad peavad olema nimetatud. Kui taotluse esitaja on volitatud töötleja, peab taotlusele olema lisatud dokument, kust nähtub, et vastutav töötleja on volitatud töötlejale andnud volituse inspektsioonile taotluse esitamiseks.

	<p>elluviimist. Osakonnal on juhtiv roll ebavõrdsuse ja vaesuse ennetamiseks ja leevendamiseks vajalike meetmete väljatöötamisel, pensionäridele adekvaatse sissetuleku tagamiseks jätkusuutliku pensionisüsteemi kujundamisel ning sotsiaalkindlustusskeemide riigisisese ja piiriülese tervikvaate kujundamisel.</p> <p>Isikuandmete kaitse seaduse §6 kohaselt on lubatud isikuandmete töötlemine teadus- ja ajaloouringu ning riikliku statistika vajadusteks ning lõike 5 kohaselt loetakse teadusuuringuks ka täidesaatva riigivõimu analüüsid ja uuringud, mis tehakse poliitika kujundamise eesmärgil ja nende koostamiseks on täidesaatval riigivõimul õigus teha päringuid teise vastutava või volitatud töötleja andmekogusse ning töödelda saadud isikuandmeid. Lõikest 1 tulenevalt võib isikuandmeid andmesubjekti nõusolekuta teadus- või ajaloouringu või riikliku statistika vajadusteks töödelda eelkõige pseudonüümitud või samaväärset andmekaitse taset võimaldaval kujul ning enne isikuandmete üleandmist teadus- või ajaloouringu või riikliku statistika vajadustel töötlemiseks asendatakse isikuandmed pseudonüümitud või samaväärset andmekaitse taset võimaldaval kujul andmetega.</p> <p>Taotlusega palutakse ligipääsu</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Statistikaameti kasutuses olevatele järgmistele andmekogudele: <ul style="list-style-type: none"> pseudonüümitud riiklike statistiliste vaatluste käigus kogutud valimipõhistele küsitlustele Leibkonnaeelarve uuring (LEU) ja Eesti Sotsiaaluuring (ESU). pseudonüümitud registriandmetele, mis on ette valmistatud kasutamiseks Euroopa Liidu maksude ja toetuste mikrosimulatsiooni mudelis EUROMOD. 2. Sotsiaalkindlustusametist pseudonüümitud registriandmetele sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistrist (STAR) toimetulekutoetuse taotlejate, maksete ja saajate kirjeldamiseks.
--	---

4. Mis on isikuandmete töötlemise eesmärk?

Kirjeldage uuringu eesmärgi ja püstitatud hüpoteese, mille saavutamiseks on vajalik isikuandmete töötlemine. Palume siin punktis selgitada kogu uuringut, mitte ainult taotluse esemeks olevat osa (näitaks ka nõusoleku alusel toimuvat uuringu osa). Kui osa uuringust toimub nõusoleku alusel, siis palume taotlusele lisada nõusoleku vorm või selle kavand ning küsimustik või selle kavand.

Eestis puudub ajakohastatud ja läbipaistev elatusmiinimumi arvestamise metoodika. Praegu on puudulikud teadmised toimetulekuks vajalikest minimaalsetest kulutustest erinevate koosseisudega leibkondades. Täna kehtiv aegunud ning leibkondade erinevusi mitteamestav elatusmiinimumi arvestamise metoodika ei ole usaldusväärne alus sissetulekutoetuste piisavuse hindamiseks. Projekti tulemusel töötatakse välja täpsem ja õiglasem elatustaseme miinimumi arvestamise metoodika Eestile, sh hinnatakse kas ja millised regionaalsed erinevused elatusmiinimumis esinevad. Uuring loob eeldused tõhusamaks toimetulekutoetuse arvestamise süsteemiks, mis parandab toetuse piisavust ja kättesaadavust.

Uuringul on kaks suuremat osa, mis jaguneb omakorda alamtegevusteks:

1. Elatusmiinimumi arvestamise **metoodika väljatöötamine**, mis sisaldab:
  - a. **Teiste riikide** elatusmiinimumi arvestamise metoodika kaardistus, mis põhineb dokumendianalüüsil. Isikuandmeid selles osas ei töödelda.
  - b. **Eesti leibkondade kulutuste** andmete analüüs, et määrata elatusmiinimumi hindamisel kasutatavad kulukategooriad, nende suurused, tarbimiskaalud leibkonnaliikmetele ja hinnata leibkonnatüüpide lõikes erinevusi kuludes. Analüüsitakse Statistikaameti riikliku statistika valimipõhiste küsitluste Leibkonnaelaru uuring (LEU) ja Eesti Sotsiaaluuring (ESU) pseudonüümitud andmeid. Kulutuste analüüsi sisendiks kasutatakse ka toimetulekutoetuste saajate eluasemekulude andmeid registrist STAR. Erinevaid andmeallikaid ei seota omavahel, kasutatakse olemasolevaid andmeid, andmeid ei koguta juurde.
  - c. **Tervisearengu Instituudi uusi toimumissoovitusi arvestavate näidismenüüde koostamine** ning nende põhjal toidukorvi koostamine erinevatele leibkonnatüüpidele. Isikuandmeid selles osas ei töödelda.
  - d. **Leibkondade ostukorvi hindamine intervjuudega.** Arvutusliku elatusmiinimumile vastava ostukorvi ja elaru koostamise kõrval on vaja valideerida ning hinnata inimeste tunnetust hädatarvilikule ja elamisväärse elu tagavale ostukorvile. Selles uuringu osas teeme grupiintervjuud leibkonnatüüpi kuuluvate inimestega. Intervjuud teeme inimestega, kes on vabatahtlikult nõus intervjuul osalema.
  - e. **Elatusmiinimumi arvestamise metoodika koostamine.** Eelmiste punktide tulemusi koondades arvutatakse välja toimetulekuks minimaalne sissetuleku suurus leibkonnatüüpidele ning kirjeldatakse elatusmiinimumi arvutamise ja kaasaajastamise metoodika Eestile. Selles punktis isikuandmete analüüsi ei toimu.
2. Elatusmiinimumi arvestamise metoodika mõju toimetulekutoetuse maksmisele, mis sisaldab:
  - a. **Uue elatusmiinimumi arvutamise metoodikaga leitud toimetulekutoetuse sobivus** toetuse saaja leibkonnale. Sobivuse hindamiseks intervjuerime toimetulekutoetust saanud või saavate leibkondade esindajaid. Samuti kasutatakse intervjuusid toimetulekutoetuse taotlemise ja maksmise protsessi hindamiseks.
  - b. **Uue elatusmiinimumi arvestamise metoodikaga leitud toimetulekutoetuse mõju toimetulekutoetuse saajate arvule ja toimetulekutoetuse saajate sissetulekutele:**
    - i. Varem kehtinud süsteemiga toimetulekutoetust saanute ja toimetulekutoetuse suuruse kirjeldus registriandmetel.
    - ii. Uue elatusmiinimumi arvutamise metoodikaga arvestatava toimetulekutoetuse mõju toimetulekutoetuse saajate arvule ja sissetulekutele, mida hinnatakse EUROMODiga. EUROMOD on Euroopa

5. Selgitage, miks on isikut tuvastamist võimaldavate andmete töötlemine vältimatult vajalik uuringu eesmärgi saavutamiseks.

Uuringu osade kaupa:

Leibkondade kulutuste analüüs LEU ja ESU andmetel (uuringu osa 1.b).

LEU ja ESU on valimipõhised riikliku statistika otstarbel tehtavad regulaarsed küsitlusuuringud. Andmed on kogutud varem, andmeid ei koguta selle uuringu otstarbel. ESU ja LEU valimis on ca 7000-8000 isikut, kes esindavad Eesti 15-aastaseid ja vanemaid elanikke. Andmed on eelnevalt pseudonüümitud ja isiku otsese tuvastamise võimalus analüüsi teostavatel Centari analüütikutel puudub. Mitmed tunnused (nagu elukoht, amet, tööandja tegevusala) on andmestikus agregeeritud, mistõttu on ka kaudne tuvastamine andmestikust väga keeruline ja pigem võimatu. Seega ei töödelda neid andmeid isiku tuvastamist võimaldaval kujul.

ESU ja LEU sisaldavad infot leibkondade koosseisu, detailsete kulude, tulude ja elamistingimuste kohta. Andmed võimaldavad analüüsida, kui suure osa leibkondade ostukorvist erinevad kulukategooriad moodustavad, kuidas kulud sõltuvad leibkondade koosseisust ja muudest sotsiaal-demograafilistest tunnustest. Kuna tegemist on regulaarselt tehtavate küsitlustega, siis on võimalik nendel andmetel hinnata ostukorvi ja kulude muutuseid aja jooksul. Alternatiivseid analoogse detailsusega leibkondade kulusid dokumenteerivaid elanikkonnale ja erinevatele leibkondade tüüpidele representatiivseid andmeid Eestis regulaarselt ei koguta ega kajastu need registrites.

Kuna elatusmiinimumi arvestamine peab põhinema representatiivsetel, regulaarselt uuendatavatel andmetel, siis ei ole nende andmetike kasutamisele alternatiivi. Seni kasutatud arvestusliku elatusmiinimumi meetodika põhineb samuti leibkonnaeelarve uuringul⁴. Samuti on teistes riikides tavapäraseks meetodiks elatusmiinimumi või näidisostukorvi koostamisel leibkondade sissetulekute ja kulutuste küsitlusandmete kasutamine.

Intervjuud ostukorvi koostamiseks/elatusmiinimumi hindamiseks (uuringu osa 1.d)

Eestis on elatusmiinimumi arvestamiseks koostatud ostukorv seni ainult kvantitatiivseid küsitlusandmeid kasutades. Selleks, et statistilised ostukorvid vastaksid inimeste ning leibkondade tegelikele vajadustele ja tunnetusele inimväärsest elust, on vajalik koguda inimestelt tagasisidet ning hinnanguid selle kohta, milline on nende leibkonnatüübile vastav minimaalne vajalik ostukorv. Inimestelt hinnangute kogumist kavandatakse leibkonnatüüpide kaupa grüpiintervjuudega. Grüpiintervjuudes osalemine toimub inimeste nõusolekul vabatahtlikult. Pärast intervjuu toimumist transkribeeritakse ja anonüümitakse intervjuud, helifailid kustutatakse.

Intervjuud uue elatusmiinimumi arvestamise meetodikaga ümberarvestatud toimetulekutoetuse sobivuse hindamiseks (uuringu osa 2.a)

Arvestuslikku elatusmiinimumi kasutatakse sisendina toimetulekutoetuse suuruse hindamisel. Uuringu ülesanne on arvestada välja, kuidas uuendatud meetodika korral muutuks toimetulekutoetuse suurus erinevatele leibkondadele. Uue meetodikaga muutub elatusmiinimumi arvestuse aluseks olev ostukorv ja selles olevate kulukategooriate maksumused ja tõenäoliselt ka leibkonnaliikmete kaalud toetuse arvestamisel. Juhul, kui muudetakse oluliselt olulise toetuse arvestamise aluseid ning põhimõtteid, siis tuleb selle mõjude hindamiseks koguda ka tagasisidet

⁴ Vt täpsemalt Tiit (2005 ja 2006) Elatusmiinimumi ja vaesuspiiride hindamise meetodika ning sotsiaalsete indikaatorite leidmisel kasutatavate tarbimiskaalude kaasajastamine. Eesti Vabariigi Sotsiaalministeerium, AS Resta

inimestelt, keda see otseselt puudutab. Selle punkti ülesanne ongi toimetulekutoetuse saajatelt koguda hinnanguid ja arvamusi toetuse arvestamise ning selle suuruse sobivuse kohta. Selleks on vajalik rääkida toimetulekutoetust saanud või saavate inimestega ja uuringus tehakse seda intervjuu vormis. Intervjueeritav peab olema varem toimetulekutoetust saanud leibkonna esindaja ning vaja on intervjueerida erinevate leibkonna koosseisudega toimetulekutoetuse saajaid. Alternatiivi selle sihtrühma (toimetulekutoetust saanud inimesed) valikule või andmete kogumise meetodile intervjuudega selles uuringu osas ei ole.

Alternatiivsete võimalustena intervjueeritavate värbamiseks kaalusime isikute kontaktandmete päringut registrist ja kohalike omavalitsuste sotsiaaltöõspetsialistide kohaliku teadmise kasutamist intervjueeritavate leidmiseks. Neist kahest variandist eelistasime teist, kuna kasutades ära sotsiaaltöõspetsialistide töö käigus kogunenud varasemat teadmist leibkonnast, on tõenäoliselt võimalik leida intervjueeritavad väiksema hulga inimeste isikuandmeid töödeldes, kui see oleks vajalik registrist juhuvalikuga leibkondi valimisse kutsudes. Inimeste intervjueerimisel ei koguta representatiivseid kvantitatiivseid andmeid, vaid kirjeldusi, selgitusi, arvamusi, miks mingi aspekt sobib ja miks mitte. Seetõttu pole intervjueeritavate valikul oluline juhuvalik ning representatiivsus üldkogumi suhtes, vaid pigem taustatingimustelt sobiv vastaja, kellel on soov ja võimekus kaasa rääkida. Neil kaalutlustel eelistasime intervjueeritavate värbamist sotsiaaltöõspetsialistide kaudu. Isikuandmete töötlemine ilma isiku nõusolekuta hõlmab sellel juhul sotsiaalkaitse ametniku pöördumist isiku poole, et küsida talt nõusolekut uuringus osalemiseks. Sotsiaaltöõspetsialist ei kasuta isiku tuvastamiseks muid andmeid, kui talle teada olev varasem info inimese kohta. Kui inimene ei nõustu intervjuul osalemisega, siis temaga rohkem uuringu teemal ei kontakteeruta. Kui inimene nõustub, siis toimub järgnev andmete töötlus isiku nõusolekul. Isiku tuvastamine on vajalik ainult andmete kogumiseks, hilisemas analüüsis pole vajalik hoida andmeid isiku tuvastamist võimaldaval kujul.

Toimetulekutoetuse saajate kirjeldus registriandmetel (uuringu osa 2.b.i)

Toimetulekutoetuse taotlejate ja saajate registriandmed annavad ülevaate praeguste toimetulekutoetuse saajate profiilist, toimetulekutoetuse komponentidest ja nende suurusest. Kuna uue elatusmiinimumi arvestamise alusel hakatakse senist toimetulekutoetuse suurust ümber arvutama, siis annab senise toetuse saajate ja toetuse komponentide suuruse kirjeldus hädavajaliku ülevaate sellest, keda ja millises ulatuses uus elatusmiinimumi arvestamise meetodika puudutab. Toimetulekutoetuse saamise andmed kajastatakse sotsiaaltoetuste ja teenuste registris (STAR) ning alternatiivseid andmeid, mis toimetulekutoetuse saamist ja selle komponente samaväärselt kirjeldaksid, pole. Seega pole alternatiivi registriandmete kasutamisele. Andmeid ei ole vaja töödelda isiku otsest tuvastamist võimaldaval kujul ja seda uuringus ei kavandata. Kuna otseselt pole vaja isikuid tuvastada, nendega kontakteeruda või andmeid teiste registrite või küsitlusandmetega siduda, siis loob registripidaja andmetele pseudokoodi ning väljastab andmed töötlemiseks pseudokoodiga. Nii ei töödelda andmeid isiku otsest tuvastamist võimaldavana. Arvestada tuleb kaudse tuvastamise võimalusega, kuna tegemist on leibkonnatasandi andmetega. Sarnaselt ESU ja LEU andmetega on isikute kaudne tuvastamine pseudonüümitud STAR andmestikust pigem teoreetiline ja ei ole võimalik süstemaatilisel moel suure arvu isikute kohta.

Uue toimetulekutoetuse arvestuse mõju toimetulekutoetuse saajatele ja toimetulekutoetuse suurusele EUROMODiga (uuringu osa 2.b.ii)

EUROMODi sisendandmed on Statistikaametis varasemalt olemas, pseudonüümitud kujul isiku otsest tuvastamist võimaldavate andmeühikuteta (puuduvad kontaktid, nimi või isikukood). Analüüsi tegevatel Centari analüütikutel pole ligipääsu pseudonüümimise võtmele.

EUROMODiga on võimalik simuleerida toimetulekutoetuse parameetrite muutuse sotsiaalmajanduslikke mõjusid. EUROMOD on üle-Euroopaline pikaajaliselt arendatud

simulatsioonimudel just toetuste ja maksude mõjude hindamiseks, mille kasutamise jaoks Statistikaamet koostab ja uuendab iga-aastaselt sisendandmestikku. Alternatiivina selle kasutamisele oleks võimalik ehitada üles terviklik ning eraldiseisev simulatsioonimudel, kuid see oleks väga ajamahukas, kulukas ja ei mahuks kindlasti uuringu ajaraami ega eelarvesse. Lisaks oleks selline tegevus sisutu ja nõuaks täiendavat andmehõivet registritest, kuna EUROMOD on just selliste simulatsioonide tegemiseks ehitatud. Seega on EUROMODi kasutamine koos selle sisendandmestikuga vältimatult vajalik.

6. Selgitage ülekaaluka huvi olemasolu.

Eesti elanike toimetulek on oluline riigi ülesanne ning puuduse ja abivajaduse korral on riik kohustatud inimesi aitama. Selleks, et riik saaks kujundada toimetulekutoetuse, mis tagab elanikele inimväärse toimetuleku, on oluline hinnata, millistele tingimustele see peab vastama. Praegune elatusmiinimumi arvestamise meetodika lähtub ligi kakskümmend aastat tagasi koostatud tarbimiskorvist. Kuigi tarbimiskorvi maksumust kohandatakse hinnaindeksiga, siis on hädatarvilik kaasajastada ka tarbimiskorvi sisu, mis on aja jooksul muutunud ning mõtestada elatusmiinimumi kontseptsioon, arvutada välja, milline on elatusmiinimum erinevatele leibkondadele ja hinnata, kuidas see sõltub leibkondade koosseisust ja sotsiaal-demograafilistest tunnustest.

7. Selgitage, kuidas tagate, et isikuandmete töötlemine ei kahjusta ülemääraselt andmesubjekti õigusi ega muuda tema kohustuste mahtu.

Vajadusel loetleda täiendavaid kaitsemeetmeid privaatsuse riive vähendamiseks.

Uuring on suunatud elatusmiinimumi arvutamise meetodika uuendamisele. Andmeid kasutatakse elatusmiinimumi meetodika välja töötamiseks, hindamiseks ja selle põhjal uuendatava toimetulekutoetuse arvestamise meetodika uuendamiseks. Uuringust ei tulene otseselt ühelegi inimesele, kelle andmeid töödeldakse, täiendavaid õiguseid ega kohustusi. Uuringu tulemuseks on agregeeritud üldistus, milles ei viidata üksikutele inimestele. Kui kasutatakse tsitaate intervjuudest, siis asendatakse inimeste nimed, kohad või muu info, mis võib üksiku isiku tuvastatavaks muuta.

Uuringu osade kaupa, milles töödeldakse inimeste andmeid:

- **ESU ja LEU andmete (uuringu osa 1.b)** kasutamisel tagatakse, et inimeste andmete töötlemine ei kahjusta andmesubjekti õigusi ega muuda kohustuste mahtu järgmiste oluliste asjaoludega: ESU ja LEU on Statistikaameti **varem kogutud valimipõhised küsitluste** andmed. Nende andmete kasutamisel välditakse täiendavalt inimeste poole pöördumist ja neilt täiendavalt analoogsete andmete kogumist praegu ning tulevikus, kui on vaja elatusmiinimumi arvestusi uuendada.
- Statistikaamet on juba **varem andmed küsitluse koosseisus pseudonüüminud** ja ette valmistanud, mistõttu ei ole vaja Statistikaametil andmeid depseudonüümida või täiendavalt muul moel töödelda, et teha need praeguse uuringu jaoks kättesaadavaks. Andmed tehakse teadlastele kättesaadavaks pseudonüümitud kujul. Andmed on pseudonüümitud riikliku statistika tegemise käigus, seda ei tehta spetsiifiliselt käesoleva uuringu jaoks. Analüüsi teostajatel puudub ligipääs pseudonüümimise võtmele.
- **Valimipõhine andmestik** tähendab, et küsitlusele vastajad on juhuslik valik inimesi teatud raamis, mistõttu on nende kaudse tuvastamise võimalus pseudonüümitud andmestikku kasutades väga väike.
- Andmeid kasutatakse **Statistikaameti teadlaste keskkonnas kaugpöördumise teel (RDP)**. Pseudonüümitud üksikute isikute andmeid ei saa keskkonnast välja saata.

Andmeanalüüsi tulemuseks on üldistus ja ühegi üksikvaatluse andmeid ei avaldata. Statistikaamet kontrollib teadlaste keskkonnast väljasaadetavad väljundid üle, tagades et need ei sisalda kaudset tuvastamist võimaldavaid andmeühikuid.

Intervjuudel ostukorvi koostamiseks/elatusmiinimumi hindamiseks (uuringu osa 1.d)

osalemisest ei teki inimestele täiendavaid õigusi ega kohustusi.

- Intervjueerimine toimub ainult isikute teadlikul nõusolekul.
- Intervjuu alguses tutvustatakse inimestele uuringu sisu, vabatahtlikkust ning võimalust igal ajahetkel intervjuu andmisest loobuda. Osalejal on õigus igal hetkel intervjuust loobuda, kuid pärast intervjuu toimumist ei ole võimalik tema panust eemaldada, kuna see on seotud grupiarutelu kontekstiga. Osalejatele selgitatakse, et kuna intervjuu on grupipõhine ja teiste osalejate panustega läbipõimunud, ei ole tehniliselt võimalik tagantjärele ühe konkreetse osaleja kõiki andmeid vestlusest eemaldada. Kui osaleja soovib loobuda enne intervjuud või selle käigus, lõpetatakse tema osalus viivitamatult ning ta ei ole kohustatud oma loobumist põhjendama.
- Andmete analüüsiks tehakse intervjuude salvestistest tekstifailid, milles asendatakse isikute nimed, kohad, täpsed ajad vm info, mis võib üksiku isiku tuvastatavaks muuta.
- Analüüsi väljundiks on üldistus, milles kasutatakse vajadusel tsitaate illustreerival eesmärgil, kuid selliselt, et üksik isik pole tuvastatav.

Intervjuudel uue elatusmiinimumi arvestamise metoodikaga ümberarvestatud toimetulekutoetuse sobivuse hindamiseks (uuringu osa 2.a)

osalemisest ei teki intervjueeritavatele täiendavaid õigusi ega kohustusi.

- Intervjuud toimetulekutoetuse saajatega toimuvad ainult isiku teadlikul nõusolekul. Nõusolekut intervjuul osaleda küsib toimetulekutoetuse saajalt sotsiaaltöõspetsialist, kellel on töö käigus olnud inimesega varasem kokkupuude. Juhul, kui inimene ei nõustu, siis tema poole uuringus osalemise palvega rohkem ei pöördata. Juhul, kui inimene nõustub, siis kasutatakse tema kontakti intervjuu kokku leppimiseks.
- Intervjuu alguses tutvustatakse inimesele uuringu sisu, vabatahtlikkust ning võimalust igal ajahetkel intervjuu andmisest loobuda: enne intervjuud, intervjuu käigus või ka pärast intervjuu lõppu. Intervjuu katkestamisel ei pea osaleja seda põhjendama ning tal ei ole sellest tulenevalt negatiivseid tagajärgi. Juhul, kui osaleja loobub intervjuust pärast selle toimumist ja palub oma andmete eemaldamist, saab seda teha kuni anonümiseeritud transkriptsiooni tegemiseni. Pärast seda pole võimalik konkreetse inimese intervjuud teistest eristada ja eemaldada.
- Intervjueeritavatele edastame selge ja läbipaistva info intervjuu eesmärgi ja kogutud sisendi kasutamise kohta, rõhutades, et tegemist on metoodilise arenduse, mitte juba rakenduva lahendusega. Küsimused sõnastame tingimuslikult ja neutraalselt, et ennetada arusaama valmis lahendusest ning toetada arutelu hüpoteetiliste võimaluste üle.
- Intervjueerimisel tagame diskrimineerimise ja stigmatiseerimise vältimise, luues turvalise, usaldusväärse ja toetava vestluskeskkonna. Intervjueeritavatel on võimalus valida neile sobiv intervjueerimise viis ning neile kinnitatakse anonüümsuse ja vastuste konfidentsiaalsuse säilitamist. Intervjuukava sõnastatakse delikaatselt, vältides hinnangulist või eeldavat tooni. Rõhutame, et intervjuu eesmärk on mõista leibkondade elukorraldust ja vajadusi, mitte anda hinnanguid nende olukorrale.
- Intervjueerijad läbivad koolituse ning kasutavad neutraalset, mittehinnangulist suhtlusstiili, aktiivset kuulamist ja kinnitavat suhtlust.
- Andmete analüüsiks tehakse intervjuude salvestistest tekstifailid, milles asendatakse isikute nimed, kohad, täpsed ajad vm info, mis võib üksiku isiku tuvastatavaks muuta.
- Analüüsi väljundiks on üldistus, milles kasutatakse vajadusel tsitaate illustreerival eesmärgil, kuid selliselt, et ükski isik pole tuvastatav.

Toimetulekutoetuse saajate kirjeldus registriandmetel (uuringu osa 2.b.i). Isikutele, kelle andmed toimetulekutoetuste andmestikus kajastuvad, ei teki sellest täiendavaid õiguseid ega kohustusi.

- Toimetulekutoetuse taotlejate, saajate leibkonna ja toetuse suuruse registriandmed edastab Sotsiaalkindlustusamet Centarile pseudonüümitud kujul ilma isiku otsest tuvastamist võimaldavate indentifikaatoriteta (puuduvad nimi, isikukood, kontkatandmed).
- Andmed edastatakse ja hoitakse igal ajahetkel, kui neid parasjagu ei analüüsita krüpteeritud kujul.
- Andmeid ei seota teiste registrite või küsitluse andmetega.
- Andmeid kasutatakse toimetulekutoetuse ja seda saavate leibkondade kirjeldamiseks agregeeritud kujul. Andmeid ei kasutata üksikute isikute tuvastamiseks. Analüüsi väljund esitatakse ainult sellisel kujul, mis ei võimalda üksikute leibkondade või isikute tuvastamist.

Uue toimetulekutoetuse arvestuse mõju toimetulekutoetuse saajatele ja toimetulekutoetuse suurusele EUROMODiga (uuringu osa 2.b.ii). Ühelegi isikule, kelle andmed EUROMODi andmestikus sisalduvad, ei teki andmete analüüsimisest täiendavaid õiguseid ega kohustusi.

- EUROMODi andmete analüüs toimub Statistikaameti teadlaste keskkonnas kaugpöördumise teel.
- Andmed on varasemalt ette valmistatud, täiendavaid andmeid ei pärita, koondata ega töödelda selle uuringu eesmärgil.
- Analüüsi väljundiks on EUROMODi väljundid (sh uuringu fookuses olev toimetulekutoetuse saajate arvu muutus toimetulekupiiri muutmise korral), andmeid ei analüüsita eraldiseisvalt EUROMODist.
- Andmed on pseudonüümitud ja ei sisalda isikute otsest tuvastamist võimaldavaid isikutunnuseid nagu nimi või isikukood.

8. Kuidas toimub andmete edastamine isikuandmete allikalt teadusuuringu läbiviijani? Sealhulgas palume välja tuua milliseid töötlussüsteeme ja/või keskkondi (sh pilveteenus) isikuandmete (sh pseudonüümitud) töötlemiseks kasutatakse ning millises riigis ⁵ asuvad töötlussüsteemide/pilveteenuse pakkuja serverid.

ESU ja LEU andmed (uuringu osa 1.b) ja EUROMODi sisendandmed (uuringu osa 2.b.ii) Statistikaameti andmeid ei edastata kellelegi, andmete analüüs toimub Statistikaameti teadlaste keskkonnas, kust saab välja saata vaid agregeeritud analüüsi tulemusi. Andmed paiknevad Statistikaameti serverites, millele analüütikud pääsevad ligi ID-kaardiga identifitseerides kaugpöördumise teel (vt täpsemalt <https://www.stat.ee/et/konfidentsiaalsete-andmete-kasutamise-juhend>).

Intervjuud ostukorvi koostamiseks/elatusmiinimumi hindamiseks (uuringu osa 1.d).

Fookusgruppide osalejad värbab küsitlusfirma Norstat vastavalt Centari poolt etteantud kriteeriumitele (leibkonnatüüpidele). Esialgne leibkonnatüüpide loetelu on järgmine: üks elav pensionär; kahe pensionäri leibkond; üksikvanem lastega, 1-2 lapsega paar, 3 või enama lapsega paar. Täpsed leibkonna tüübid selguvad uuringu käigus. Üheks valikukriteeriumiks on, et fookusgrupis osaleja peab olema hästi kursis pere eelarvega, sealhulgas sissetulekute ja kulutustega. Norstat

⁵ Isikuandmete edastamine on lubatud üksnes sellisesse riiki, millel on piisav andmekaitse tase (Euroopa Liidu liikmesriigid; Euroopa Majanduspiirkonna lepinguga ühinenud riigid; riigid, mille isikuandmete kaitse tase on Euroopa Komisjoni poolt hinnatud piisavaks). Kui kasutatava keskkonna server ei asu piisava andmekaitsetasemega riigis, saab isikuandmete edastamine toimuda isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) artiklite 44-50 alusel. Täiendav teave: <https://www.aki.ee/isikuandmed/andmetootlejale/isikuandmete-edastamine-valisriiki>. Kui kasutatava keskkonna server asub riigis, mis ei ole piisava andmekaitse tasemega, tuleb täita ka taotluse punkt 12. Edastamine tähendab ka isikuandmete hoidmist serveris.

kasutab fookusgruppide osalejate leidmiseks oma eelvärvatud paneeli. Eelvärvatud paneeli liikmed on andnud nõusoleku saada uuringute kutseid (vt ka Norstati andmekaitse reeglid: [Andmekaitse | Norstatpanel](#)).

Intervjuud uue elatusmiinimumi arvestamise metoodikaga ümberarvestatud toimetulekutoetuse sobivuse hindamiseks (uuringu osa 2.a). Intervjuusid teevad Eesti Rakendusuuringu Centar intervjuerijad, intervjuudega kogutud andmeid ei edastata kolmandatele isikutele. Isikutega kontakteerumiseks ja intervjuerimise nõusoleku saamiseks töödeldakse isikute kontaktandmeid järgmiselt. Intervjueritavad toimetulekusaaajad värvatakse kohalike omavalitsuste sotsiaaltöõspetsialistide abiga. Valitakse välja 5 kohalikku omavalitsust ning kontakteerutakse sealsete spetsialistidega. Neile tutvustatakse uuringut ning palutakse nende abi toimetulekutoetuse saajate kontaktide kogumisel vastavalt Centari poolt etteantud kriteeriumitele. Kui spetsialistid on nõus kontaktide kogumisel aitama, siis saadetakse neile uuringu tutvustus ja nõusoleku küsimine, mida nad saavad toimetulekutoetuse saajatele e-postiga edasi saata ja/või telefoni teel toimetulekutoetuse saajatele ette lugeda. Kui toimetulekutoetuse saaja on nõus uuringus osalema, siis edastab sotsiaaltöõspetsialist Centarile tema e-posti aadressi ja/või telefoninumbri (e-posti teel) ja Centar võtab toimetulekutoetuse saajaga ühendust ning lepib kokku intervjuu aja ja viisi.

Selline andmete liikumise skeem valiti isiku nõusolekuta isikute andmete töötlemise minimeerimiseks. Alternatiivina oleks võimalik, et SKA edastab Centarile toimetulekutoetuse saajate registriandmetest inimeste kontaktandmed ning Centar pöörduks potentsiaalsete intervjueritavate poole otse ilma kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöõspetsialisti vahenduseta. Sellise skeemi korral oleks vaja kontakteeruda intervjuude kokku leppimiseks oluliselt suurema arvu inimestega. Seda põhjusel, et keeldujate arv on suurem. Sotsiaaltöõspetsialistid tunnevad toimetulekutoetuse saajaid isiklikult ja neil on nende usaldus. Inimeste valmisolek intervjuu andmiseks ilma eelneva taustinformatsioonita uuringu kohta on kindlasti vähesem ning potentsiaalsete intervjueritavate vastavus valimi-kriteeriumitele pole eelnevalt teada. Sotsiaaltöõspetsialistid valivad intervjueritavad vastavalt lisa 1 lk 1 toodud kriteeriumitele. Tegemist on nn ekspertvalikuga, mitte juhuvalikuga, ehk intervjueritavaid ei valita nimekirjast, vaid sotsiaaltöõspetsialistid võtavad ühendust nende inimestega, kes nende eksperthinnangu kohaselt on valmis oma kogemust jagama ja kellel on intervjuu jaoks asjakohane taust.

Toimetulekutoetuse saajate kirjeldus registriandmetel (uuringu osa 2.b.i)

Sotsiaalkindlustusamet pseudonüübib (asendab inimest identifitseeriva koodi pseudokoodiga) ja edastab STARist toimetulekutoetuse analüüsimiseks vajalikud andmed Centarile krüpteerituna (ID-kaardi krüpteerimise funktsiooniga) e-posti teel (Centar kasutab selleks meiliteenust Microsoft Office 365 teenuse raames, mis on seadistatud kasutama Euroopa Liidu riikides asuvaid servereid).

9. Loetlege isikute kategooriad, kelle andmeid töödeldakse ning valimi suurus.

Inimeste rühmad, keda uurida kavatakse ning kui palju neid on.

ESU ja LEU andmed (uuringu osa 1.b). Statistikaameti küsitlusuuringud on representatiivsed valimid Eesti elanikest vanuses 15 ja vanemad. Valimi suurused on ca 7000 - 8000 inimest LEU-l ja ESU-l.

Intervjuud ostukorvi koostamiseks/elatusmiinimumi hindamiseks (uuringu osa 1.d). Gruppiintervjuud on kuni 8 leibkonnatüübi (nt lastega leibkond, vanemaealiste leibkond jne)

esindajatega. 5-8 inimest grupis.

Intervjuud uue elatusmiinimumi arvestamise metoodikaga ümberarvestatud toimetulekutoetuse sobivuse hindamiseks (uuringu osa 2.a). Toimetulekutoetust saavate inimeste intervjuusid tehakse leibkonnatüüpide kaupa, kuni 3 inimest leibkonnatüübi kohta, kokku kuni 20 intervjuud. Toimetulekutoetuse saajate leidmiseks kontakteerutakse viie Eesti erinevas regioonis asuva omavalitsuse sotsiaaltööspsialistiga ning palutakse igast omavalitsusest kuni 10 isiku kontakte. Kokku edastatakse seega kuni 50 inimese kontaktid, kellest intervjuud tehakse kuni 20 inimesega.

Toimetulekutoetuse saajate kirjeldus registriandmetel (uuringu osa 2.b.i)
toimetulekutoetuse taotlejate ja saajate andmed sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregistrist (STAR) (aastas *ca* 19 000 leibkonda saab toimetulekutoetust).

EUROMODi sisendandmed (uuringu osa 2.b.ii). EUROMODi sisendiks kasutatavad kõiksed andmed registritest, mis on töödeldud sellisele kujule, mis on vajalikud EUROMODi simulatsioonimudeli jooksutamiseks järgmistest registritest:

- Aadressiandmete süsteem
- Äriregister
- Liiklusregistri infosüsteem
- Eesti hariduse infosüsteem
- Ehitisregister
- Töötuna ja töötusajana arvel olevate isikute ning tööturuteenuste osutamise register
- Pensioniregister
- Karistusregister
- Eesti väärtpaberite keskregister
- Ravikindlustuse andmekogu
- Kinnistusraamat
- Maksukohustuslaste register
- Rahvastikuregister
- Sotsiaalkaitse infosüsteem
- Sotsiaalteenuste ja -toetuste andmeregister
- Statistikaameti statistiliste registrite infosüsteem
- Eesti Töötukassa Infosüsteem
- Töötuskindlustuse andmekogu
- Töötamise register

Uuringus kasutatakse Statistikaametis olemasolevat juba varem ettevalmistatud EUROMODi andmestikku (andmete töötlemine EUROMODi sisendi ettevalmistamiseks on juba tehtud ja ei toimu käesoleva uuringu raames). Uuringu raames ei pärita EUROMODi simulatsioonideks täiendavaid andmeid. Uuringus kasutatakse EUROMODi poliitikamuutuste simulatsiooniks: mängitakse läbi hüpoteetiline olukord, kus toimetulekupiir on praegu kehtivast erinev ning arvutatakse toimetulekutoetuse saajate arvu muutus toimetulekupiiri muutuse korral.

9.1. Tooge välja periood, mille kohta isikuandmete päring tehakse.

ESU ja LEU andmed (uuringu osa 1.b). Statistikaameti küsitlusuuringute andmed kõikide aastate kohta alates 2000. aastast, mil küsitlusi tehti (LEU ei ole iga-aastane uuring), sh 2025. aastal valmivad küsitluste andmed.

Intervjuud ostukorvi koostamiseks/elatusmiinimumi hindamiseks (uuringu osa 1.d).
Päringuid ei tehta.

Intervjuud uue elatusmiinimumi arvestamise metoodikaga ümberarvestatud toimetulekutoetuse sobivuse hindamiseks (uuringu osa 2.a). Päringuid ei tehta.

Toimetulekutoetuse saajate kirjeldus registriandmetel (uuringu osa 2.b.i).

Toimetulekutoetuse taotlejate ja saajate (aastas ca 19 000 leibkonda) andmed STARist päritakse perioodi 2023.-2024. aasta ning 2025. aasta esimese 6 kuu kohta.

EUROMODi sisendandmed (uuringu osa 2.b.ii). EUROMODi sisendandmetest kasutatakse 2023.-2024. aasta andmeid. Aasta 2024 andmed valmivad 2025. aasta sügisel.

9.2. Loetlege töödeldavate isikuandmete koosseis.

Tuua detailselt välja, milliseid isikuandmeid töödeldakse (nt ees- ja perenimi, isikukood, e-posti aadress jne) ning põhjendus, miks just neid andmeid on uuringu eesmärgi täitmiseks vaja. Vajadusel esitada taotluse lisana (nt tabelina).

ESU ja LEU andmed (uuringu osa 1.b). Statistikaameti küsitluste andmeid töödeldakse küsitlusandmete koosseisus, need ei sisalda isikuandmeid nagu nimi, isikukood, isiku kontaktandmed).

ESU on pidevuuring, mis toimub igal aastal veebruarist juunini. Uuringu põhiväljund puudutab leibkondade sissetulekuid ja elamistingimusi (eluruumi ja -keskkonda). Muud teemad on seotud ühelt poolt vastaja perekonna ja selle majandusliku toimetulekuga ning teiselt poolt vastaja tööelu, hariduse, tervise ja arstiabi kättesaadavusega. Detailsem metoodika 2010. aasta metoodikakogumikust <https://www.stat.ee/sites/default/files/2020-12/Eesti%20sotsiaaluuring.pdf>

LEU eesmärk on saada usaldusväärset infot leibkondade kulutuste ja tarbimise kohta. Leibkonna koosseisu andmete teadasaamise kõrval pakub uuring infot ka leibkonnaliikmete põhiliste demograafiliste ja sotsiaalsete näitajate (perekonnasuhte, tööhõive, hariduse) ning samuti elamistingimuste ja püsikaupade olemasolu kohta. Detailsemat metoodikat vt 2010. aasta kogumikust <https://www.stat.ee/sites/default/files/2020-12/Leibkonna%20eelarve%20uuring%202010.pdf>

Mõlema andmestiku koosseisus on eriliigiliste isikuandmetena hinnangud tervisele ja tervishoiuteenustele ning puude ja töövõimetuse andmed.

Kuna nende uuringute metoodika on laiemalt samasugune üle aastate, siis on ka hilisemate aastate andmete koosseisud sarnased metoodikakogumikes kirjeldatule.

Toimetulekutoetuse saajate kirjeldus registriandmetel (uuringu osa 2.b.i).

Sotsiaalkindlustusameti andmeregistri STAR andmete analüüs toimub samuti pseudonüümitud kujul ja ei sisalda isiku otsest tuvastamist võimaldavaid andmeid. Toimetulekutoetuse taotlejate ja saajate registriandmed päritakse toimetulekutoetuse taotluste esitamise detailsuses perioodi 2023.-2024. aasta ja 2025. aasta esimese 6 kuu kohta ja neid andmeid ei ühendata teiste registritega:

- a. Menetluse pseudonüümitud kood
- b. Leibkonnaliikmete andmed
  - i. Liikme pseudonüümitud kood
  - ii. Sünniaasta
  - iii. Peamine sotsiaalne seisund (töötu, vanaduspensionär, õppur jne)
  - iv. Teine sotsiaalne seisund
  - v. Haridustase
  - vi. Kas on taotleja (jah/ei)
    1. Taotleja kodakondsus

- c. Taotluse eluruumi andmed:
  - i. Üldpind
  - ii. Elanike arv
  - iii. Normpind
  - iv. Eluaseme kasutamise alus
  - v. Eraldi pinnal elavate üliõpilaste arv
- d. Menetluse loonud kohaliku omavalitsuse maakond, vald, piirkond (andmed vajalikud eluasemekulude regionaalsete erinevuste hindamiseks)
- e. Kulu periood
- f. Toetuse summa
- g. Toetuse vähendamise alused
- h. Leibkonna kulud ja tulud:
  - i. Kulu või tulu
  - ii. Liik
  - iii. Summa
  - iv. Normkulu (toimetulekutoetuse maksmisel arvestatav normkulu)
  - v. Toimetulekutoetuse arvestusse minev summa

Eriliigilised andmed on osad sotsiaalse seisundi kirjeldused (nt puuduv töövõime).

EUROMODi sisendandmed (uuringu osa 2.b.ii). EUROMODi sisendandmed, mis on olemas aasta 2023 kohta ja uuringuperioodi jooksul valmiv 2024. aasta andmestik. EUROMODi simulatsioonid kasutavad sisendina laia hulka tunnuseid. Tervikliku ülevaate tunnustest annab EUROMODi sisendandmete kirjeldus: https://euromod-web.jrc.ec.europa.eu/sites/default/files/2024-01/EM_data_codebook_2021_I6.0%2B.zip

EUROMOD kasutab järgmisi sisendandmeid, mis on eriliigilised:

- puuetega inimeste sotsiaaltoetused
- töövõimetoetus
- haigusega seotud hüvitised
- püsiv puue / töövõimetus
- puue
- töövõimetus
- töövõime
- rahvus
- töövõimetusega seotud hüvitised
- mitmel kalendrikuul sai töövõimetusega seotud hüvitisi

Intervjuud ostukorvi koostamiseks/elatusmiinimumi hindamiseks (uuringu osa 1.d).

Grupiintervjuudes kogutakse inimeste arvamusi ja seisukohti minimaalsete vajalike kulutuste kohta leibkonnatüüpides, mida intervjuul osalevad inimesed esindavad. Isiku nõusolekuta andmeid ei töödelda. Norstat kasutab värbamiseks paneeli, milles osalemiseks on inimesed andnud nõusoleku. Grupiintervjuude käigus kogutavaid andmeid töödeldakse isikute nõusolekul.

Intervjuud uue elatusmiinimumi arvestamise metoodikaga ümberarvestatud toimetulekutoetuse sobivuse hindamiseks (uuringu osa 2.a).

Toimetulekutoetuse saajate intervjuudes kogutakse isikute hinnanguid nende võimekusele toime tulla elatusmiinimumi aluseks oleva summaga. KOVi sotsiaaltööstesialist võtab isikutega ühendust (töötleb enne nõusoleku küsimist järgmisi andmeid: nimi, e-posti aadress või telefon, toimetulekutoetuse saamise kestus, leibkonnatüüp) ja küsib isiku nõusolekut uuringu osalemiseks. Järgnev kontakteerumine ja intervjuueerimine toimub ainult isiku nõusolekul.

9.3. Loetlege isikuandmete allikad.

Nimetage konkreetseid isikuandmete allikad (nt registrid, küsitluslehed jne), kust isikuandmeid saadakse.

ESU ja LEU andmed (uuringu osa 1.b). Riikliku statistika küsitlused, küsitluse ankeedid on esitatud punktis 9.2 viidatud metoodikaraportites. Andmeid ei koguta täiendavalt ega selle uuringu otstarbel.

Intervjuud ostukorvi koostamiseks/elatusmiinimumi hindamiseks (uuringu osa 1.d).

Grupiintervjuudesse värbamiseks kasutatakse Norstati küsitlusuuringute paneeli. Intervjueerimine toimub isikute nõusolekul poolstruktureeritud intervjuukavaga, milles küsitakse inimeste hinnanguid ostukorvi sobivusele leibkonnatüüpidele.

Intervjuud uue elatusmiinimumi arvestamise metoodikaga ümberarvestatud

toimetulekutoetuse sobivuse hindamiseks (uuringu osa 2.a). Toimetulekutoetuse saajate leidmiseks kontakteerutakse viie Eesti erinevas regioonis asuva omavalitsuse sotsiaaltööspsialistiga. Intervjueerimine toimub isiku nõusolekul poolstruktureeritud intervjuukava alusel (vt taotluse lisa 1), milles küsitakse hinnanguid leibkonna toimetulekule uue ja senise toimetulekutoetuse arvestamise korral.

Toimetulekutoetuse saajate kirjeldus registriandmetel (uuringu osa 2.b.i). Andmed päritakse STARist, mille pidaja on Sotsiaalkindlustusamet.

EUROMODi sisendandmed (uuringu osa 2.b.ii), registrite loetelu on toodud punktis 9.

Andmeid ei koguta täiendavalt ega selle uuringu otstarbel, andmed on varem kogutud registrite pidamise eesmärgil. Andmekoosseisud kirjeldasime punktis 9.2.

9.4. Kas andmeandjatega (andmekogu vastutava töötlejaga) on konsulteeritud ning nad on valmis väljastama uuringu eesmärgi saavutamiseks vajalikud andmed?

ESU ja LEU andmed (uuringu osa 1.b) ning EUROMODi sisendandmed (uuringu osa 2.b.ii). Statistikaamet on volitatud töötleja käesolevas taotluses ja taotluse üheks osapooleks. Statistikaametile on selliseks andmete töötlemiseks välja töötatud lahendused, tegemist on standardprotseduuriga ning mitmed teadlased kasutavad neid andmeid igapäevaselt.

Intervjuud ostukorvi koostamiseks/elatusmiinimumi hindamiseks (uuringu osa 1.d).

Norstatiga on kontakteerunud ja nad on valmis grupiintervjuude värbamiseks.

Intervjuud uue elatusmiinimumi arvestamise metoodikaga ümberarvestatud

toimetulekutoetuse sobivuse hindamiseks (uuringu osa 2.a). Sotsiaaltööspsialistidega pole veel ühendust võetud. Toimetulekutoetuse saajate intervjuud toimuvad sügisel, mistõttu on praegusel ajal liiga vara vastavate kokkulepete sõlmimiseks.

Toimetulekutoetuse saajate kirjeldus registriandmetel (uuringu osa 2.b.i).

Sotsiaalkindlustusamet on volitatud töötleja käesolevas taotluses ja taotluse üheks osapooleks. Andmete koosseis ning edastamise protsess on nendega kooskõlastatud.

10. Kas kogutud andmed pseudonümiseeritakse või anonümiseeritakse? Mis etapis seda tehakse? Kes viib läbi pseudonümiseerimise või anonümiseerimise (vastutav töötleja, volitatud töötleja, andmeandja vms)?

Kui andmeid ei pseudonümiseerita, siis selgitada, miks seda ei tehta.

ESU ja LEU andmed (uuringu osa 1.b) ning EUROMODi sisendandmed (uuringu osa

2.b.ii). Statistikaameti andmed on varasemalt pseudonüümitud Statistikaametis ja teadlastele antakse kasutamiseks andmed, kust puuduvad isiku otsest tuvastamist võimaldavad andmed nagu nimi, isikukood või kontaktandmed.

Toimetulekutoetuse saajate kirjeldus registriandmetel (uuringu osa 2.b.i).

Sotsiaalkindlustusamet teeb päringu STARist toimetulekutoetuse andmete välja võtmiseks ja pseudonüümib andmed. Centarile esitatakse analüüsimiseks pseudonüümitud andmed.

Intervjuud ostukorvi koostamiseks/elatusmiinimumi hindamiseks (uuringu osa 1.d), intervjuud uue elatusmiinimumi arvestamise metoodikaga ümberarvestatud toimetulekutoetuse sobivuse hindamiseks (uuringu osa 2.a) anonüümitakse. Intervjuud transkribeerime ja eemaldame transkriptsioonidest isiku tuvastamist võimaldavad tunnused ehk transkriptsioonid anonümiseeritakse transkribeerimise käigus. Värbamisandmed, sh intervjuueeritute kontaktid ja intervjuude failid kustutatakse pärast transkriptsioonide valmimist kuu aja jooksul alates intervjuu toimumisest.

10.1. Loetlege pseudonümiseeritud andmete koosseis.

Vt punkt 9.2.

10.2. Kirjeldage pseudonümiseerimise protsessi ja vahendeid.

Kui kasutatakse koodivõtit, siis tuua välja, kes koodivõtit säilitab ja kui kaua säilitab.

ESU ja LEU andmed (uuringu osa 1.b) ning EUROMODi sisendandmed (uuringu osa 2.b.ii) pseudonüümimine ei toimu käesoleva uuringu käigus, andmed on pseudonüümitud enne käesolevat uuringut Statistikaameti sisemiste reeglite järgi. Statistikaameti andmeid analüüsivatele teadlastele ei ole kättesaadav koodivõti. Koodivõtit säilitatakse statistikaametis tähtajatult.

Toimetulekutoetuse saajate kirjeldus registriandmetel (uuringu osa 2.b.i).

Sotsiaalkindlustusamet säilitab koodivõtit andmekvaliteedi tagamiseks kuni uuringu lõpuni, misjärel see kustutatakse (II kvartal 2026).

10.3. Tooge välja pseudonümiseeritud andmete säilitamise aeg ja põhjendus.

Kui andmeid ei pseudonümiseerita, siis tuua välja andmete kustutamise tähtaeg.

Vähemalt kvartali ja aasta täpsusega.

ESU ja LEU andmed (uuringu osa 1.b) ning EUROMODi sisendandmed (uuringu osa 2.b.ii). Statistikaameti küsitlusandmete säilitamine ja kustutamine toimub riikliku statistika reeglite järgi. Käesoleva uuringu otstarbel teadlastele kättesaadavaks tehtavate andmete kättesaadavus lõpeb lepingu lõppemisel (II kvartal 2026).

Toimetulekutoetuse saajate kirjeldus registriandmetel (uuringu osa 2.b.i).

Sotsiaalkindlustusamet kustutab Centarile edastatud registriväljavõtte pärast selle edastamist (eeldatav Sotsiaalkindlustusameti päringu tegemise, andmete edastamise ja kustutamise aeg II kvartal 2025). Sotsiaalkindlustusametist päritud STARi pseudonüümitud andmed kustutab Centar uuringu lõppedes (II kvartal 2026).

Intervjuud ostukorvi koostamiseks/elatusmiinimumi hindamiseks (uuringu osa 1.d), intervjuud uue elatusmiinimumi arvestamise metoodikaga ümberarvestatud toimetulekutoetuse sobivuse hindamiseks (uuringu osa 2.a). Intervjuueeritute kontaktid ja intervjuude failid kustutatakse kuu aja jooksul pärast intervjuu toimumist.

11. Kas andmesubjekti teavitatakse isikuandmete töötlemisest? <i>Jah/ei</i>	Jah
11.1. Kui vastasite ei, siis palun põhjendage⁷	
11.2. Kui vastasite jah, siis kirjeldage, kuidas teavitatakse.	<p>Intervjueeritavate nõusoleku küsimine toimub vastavalt nõusolekuvormile (vt Lisa 1) ja intervjueeritavatele esitatakse teabeleht (vt Lisa 2).</p> <p>Registriandmete ja küsitlusandmete kasutamisest pole võimalik igat üksikut andmesubjekti teavitada isiklikult, seetõttu teavitatakse avalikkust ministeeriumi veebilehe kaudu uuringu toimumisest ja selles analüüsitavatest andmetest.</p> <p>Kõik Sotsiaalministeeriumi tellimisel või osalusel läbi viidud uuringud avaldatakse Sotsiaalministeeriumi kodulehel: Uuringud ja analüüsid Sotsiaalministeerium</p>
11.3. Kust on leitavad andmekaitsetingimused⁸?	<p>Statistikaameti relevantset andmekaitsetingimused esitatakse inimestele küsitlusandmete kogumisel ja esitatakse Statistikaameti veebilehel (https://stat.ee/et/statistikaamet/andmekaitse).</p> <p>Sotsiaalkindlustusameti andmekaitse tingimused esitatakse SKA veebilehel (https://sotsiaalkindlustusamet.ee/asutus-uudised-ja-kontakt/praktiline-teave/isikuandmete-tootlemine).</p> <p>Intervjuude andmekaitse tingimused esitatakse nõusolekuvormil ja tutvustatakse intervjuu alguses suuliselt (vt lisatud manused taotlusele).</p>

12. Kas isikuandmeid edastatakse kolmandatesse riikidesse⁹ <i>Jah/ei. Kui vastate küsimusele jah, siis täita ka järgnevad lahtrid.</i>	<i>Ei</i>
12.1. Loetlege riigid, kuhu isikuandmeid edastatakse.	
12.2. Milliseid lisakaitsemeetmeid kasutatakse?	

Kinnitan, et taotluses esitatud andmed vastavad tegelikkusele.

⁷ Isikuandmete töötlemisest teavitamise kohustus tuleneb IKÜM-st, teavitamata jätmine on põhjendatud väga erandlikel juhtudel.

⁸ IKÜM-i kohaselt tuleb andmesubjektile esitada isikuandmete töötlemise kohta teave ehk nn andmekaitsetingimused, mis peavad vastama IKÜM art 12 – 14 sätestatule.

⁹ Isikuandmete edastamine on lubatud üksnes sellisesse riiki, millel on piisav andmekaitse tase (Euroopa Liidu liikmesriigid; Euroopa Majanduspiirkonna lepinguga ühinenud riigid; riigid, mille isikuandmete kaitse tase on Euroopa Komisjoni poolt hinnatud piisavaks). Isikuandmete nn kolmandatesse riikidesse edastamine toimub IKÜM artiklite 44-50 alusel. Täiendav teave: <https://www.aki.ee/isikuandmed/andmetootlejale/isikuandmete-edastamine-valisriiki>.

Marion Rummo

(allkirjastaja ees- ja perenimi)¹⁰

(allkirjastatud digitaalselt)

(allkiri ja kuupäev)

Taotluse lisad¹¹:

Lisa 1. Intervjuude kavad ja nõusolekud

Lisa 2. Teabeleht

---

¹⁰ Taotluse saab allkirjastada vaid isik, kellel on vastava asutuse/ettevõtte esindusõigus või teda on volitatud taotlust esitada. Kui allkirjastaja on volitatud taotlust esitada, siis esitada volitust tõendav dokument (volikiri, leping vms).

¹¹ Kui nimetatud lisasid ei ole, siis palume need kustutada.